

Ärende: VN/9952/2024

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndighetsverksamhet

Lausunnonantajan lausunto

Synpunkter på ändringsförslagen

Svenska Finlands folkting tackar för möjligheten att lämna ett utlåtande om utkastet till proposition. Folktinget tar ställning till förslagen i enlighet med sitt lagstadgade uppdrag (lag om Svenska Finlands folkting 1331/2003).

Propositionsutkastet innehåller förslag till lagstiftning om prioritering av elektronisk delgivning i myndigheternas verksamhet. Syftet är att myndigheternas delgivningar i första hand ska sändas elektroniskt till personer som har möjlighet att ta emot elektronisk delgivning. Det ska därtill finnas alternativa service- och kommunikationskanaler för personer som inte kan använda e-tjänster.

I avsnittet om förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning konstateras att propositionen är viktig bland annat med tanke på bestämmelserna om språkliga rättigheter, som tryggas i 17 § i grundlagen. I lagförslagen ingår emellertid inte bestämmelser som uttryckligen gäller språkliga rättigheter. De föreslagna ändringarna i meddelandeförmedlingstjänsten ska genomföras och kommunikationen om tjänsten ges på finska och svenska.

I kapitlet om konsekvenser för de språkliga rättigheterna anges att det är möjligt att användarstöd för digitala tjänster som olika aktörer erbjuder på svenska i praktiken kommer att finnas i avsevärt mindre utsträckning än motsvarande användarstöd på finska. Det konstateras att en enskild persons möjligheter att använda tjänsten på svenska kan försämrats i de fall där det inte finns en tillräcklig tillgång till digitalt stöd på det egna språket.

När det gäller konsekvenser för myndigheterna räknar man med att enskilda personers behov av kundservice hos Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata ökar kraftigt i början av år 2026, och att det årliga behovet även framöver kommer att vara något större än för närvarande. Därtill beräknas behovet av utbildning för utomstående aktörer som erbjuder användarstöd för digitala tjänster öka.

Folktinget konstaterar att utkastet till proposition har en viktig betydelse för tillgodoseendet av språkliga rättigheter, eftersom lagändringarna syftar till en betydande ökning av den elektroniska kommunikationen mellan myndigheter och enskilda personer. Förverkligandet av språkliga rättigheter i den elektroniska kommunikationen är även en förutsättning för att kraven på rättssäkerhet, jämlikhet och god förvaltning ska kunna tillgodoses.

Det är därför av central betydelse att myndigheterna försäkrar sig om att finskspråkiga och svenskspråkiga personers rätt till elektroniska tjänster på sitt eget språk tillgodoses likvärdigt. Utöver språkliga rättigheter är det viktigt att även myndigheternas språkliga skyldigheter uppmärksammas särskilt i den fortsatta beredningen av propositionen.

Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata erbjuder lagstadgad medborgarrådgivning, och Folktinget konstaterar att myndigheten ska kunna erbjuda service även på svenska utan extra dröjsmål. Myndighetens skriftliga anvisningar ska finnas att tillgå samtidigt och i samma utsträckning på finska och svenska. För utomstående aktörer som erbjuder användarstöd för digitala tjänster på svenska är det viktigt att säkerställa tillgången till svenskspråkig utbildning. Svenskspråkiga personers möjligheter att använda elektroniska tjänster får inte riskeras till följd av ett otillräckligt utbud av användarstöd för digitala tjänster på svenska.

Folktinget hänvisar vidare till att det också framöver kommer att finnas grupper i samhället och enskilda personer som inte har digitala kunskaper eller i övrigt saknar möjligheter att använda elektroniska tjänster. Var och en har rätt att välja om kommunikationen med myndigheterna sker via elektroniska tjänster eller via alternativa service- och kommunikationskanaler. Detta har beaktats i utkastet till proposition. Myndigheterna ska följaktligen se till att även alternativa service- och kommunikationskanaler erbjuds jämnt på finska och svenska i enlighet med språklagen och god förvaltning.

Ytterligare hänvisar Folktinget till grundlagsutskottets betänkande om regeringens berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen 2021 samt till två styrdokument av statsrådet:

Grundlagsutskottet har fastslagit att de förpliktelser som följer av språklagen måste beaktas när nya digitala tjänster och system skapas. Utskottet ser det som viktigt att de grundläggande språkliga rättigheterna beaktas redan i den inledande fasen av utvecklingen av tjänsterna och att de digitala tjänsterna utvecklas parallellt i olika språkversioner. (GrUB 5/2022 rd)

Nationalspråksstrategin uppställer som ett mål att digitaliseringen ska stödja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna och tillgången till tjänster på båda nationalspråken. Finansministeriet ansvarar för att utreda behovet av att uppdatera lagstiftningen om digitala tjänster så att den inkluderar språkperspektivet. (statsrådets publikationer 2021:87)

Statsrådet lämnade en redogörelse om Finlands digitala kompass till riksdagen år 2022. Enligt redogörelsen är en viktig aspekt när man utvecklar delaktigheten i det digitaliserade samhället att tjänster finns tillgängliga på båda nationalspråken och på andra språk i enlighet med principerna i nationalspråksstrategin. (SRR 10/2022 rd)

Med hänvisning till detta föreslår Folktinget att följande yrkanden beaktas i den fortsatta beredningen:

- att den föreslagna lagstiftningen om prioritering av elektronisk delgivning i myndigheternas verksamhet kompletteras med en bestämmelse i syfte att säkerställa att envars språkliga rättigheter förverkligas med stöd av språklagen (423/2003)
- att utkastet till proposition kompletteras med en hänvisning till grundlagsutskottets betänkande (GrUB 5/2022 rd) samt till nationalspråksstrategin (2021:87) och till statsrådets redogörelse om Finlands digitala kompass (SRR 10/2022 rd)
- att utkastet till proposition kompletteras med en skrivning om att användarstöd för digitala tjänster samt alternativa service- och kommunikationskanaler mellan myndigheter och enskilda personer ska erbjudas jämnt på finska och svenska i enlighet med språklagen (423/2003) och principerna för god förvaltning
- att grundlagsutskottet i enlighet med regeringens önskemål ger ett utlåtande om lagförslagen.

Synpunkter på de förslag som gäller delgivning (18–19 b §)

-

Synpunkter på det förslag som gäller när elektroniska dokument anses ha inkommit inom utsatt tid (11 §)

-

Andra synpunkter

-

Synpunkter på förslaget att ändra tillämpningsområdet så att det också omfattar förundersökning och polisundersökning

-

Synpunkter på förslagen som gäller bestämmelser om processadress och delgivning i rättegångsbalken (särskilt 11 § 3 mom.) och i lagen om rättegång i förvaltningsärenden

-

Andra synpunkter på rättegångsbalken och lagen om rättegång i förvaltningsärenden

-

Synpunkter på det förslag som gäller gradering av rättegångsavgiften för förvaltnings- och specialdomstolar

-

I propositionen bedöms de föreslagna ändringarnas konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och mänskliga rättigheterna, konsekvenserna för företagen och konsekvenserna för myndigheterna. Har de viktigaste konsekvenserna beaktats till denna del i propositionen? Bedömer ni att ändringarna får konsekvenser som inte har identifierats i utkastet till proposition?

Språkbarometern 2024 (justitieministeriets publikationer 2025:8) har undersökt hur nöjda invånare i tvåspråkiga kommuner är med statliga elektroniska tjänster och kommunala elektroniska tjänster på sitt eget språk, och Folktinget hänvisar till forskningsresultaten i det följande. Enligt dessa ansåg 80 procent av de svenskspråkiga respondenterna, både den svenskspråkiga majoriteten och minoriteten, att statliga e-tjänster fungerar bra eller utmärkt. Motsvarande resultat för den finskspråkiga minoriteten var 92 procent. Folktinget konstaterar att resultaten, trots en hög andel nöjda respondenter, visar att var femte svenskspråkig person ansåg att statliga e-tjänster inte fungerar bra på svenska.

De resultat som gäller kommunernas elektroniska tjänster visar för sin del att 84 procent av den svenskspråkiga majoriteten i tvåspråkiga kommuner svarade att de var nöjda, medan endast 59 procent av den svenskspråkiga minoriteten var av samma åsikt. Av den finskspråkiga minoriteten svarade 83 procent att de var nöjda med kommunens e-tjänster.

Enligt Språkbarometern 2024 är den vanligaste orsaken till problem med offentliga digitala tjänster att översättningar till svenska är bristfälliga och att det saknas länkar till information på svenska. Med den ökande digitaliseringen av offentliga tjänster måste det säkerställas att alla digitala plattformar och verktyg är fullt tillgängliga på både svenska och finska.

Andra synpunkter

-

Beijar Kristina
Svenska Finlands folkting